

De adviezen van de jaarconferentie Gelders Energieakkoord februari 2018

De ruim 650 deelnemers aan de jaarconferentie van het Gelders Energieakkoord komen tot de top 5 aan adviezen voor coalitieakkoorden voor na de gemeenteraadsverkiezingen. Tientallen tips en aanbevelingen staan klaar voor de college-akkoorden die daarop volgen. Klimaat en energie worden in alle Gelderse gemeenten een thema van belang. Het team van het Gelders Energieakkoord zal adviezen, tips en aanbevelingen *persoonlijk* inbrengen in alle Gelderse coalitieonderhandelingen.

De top 5 aan adviezen is geschreven in de vorm van een 'commitment' van de te vormen coalities.

Energieplan met concrete uitwerking warmteplan: Onze coalitie maakt werk van klimaat- en energiebeleid door een *integraal* transitie-team te vormen vanuit de sectoren duurzaamheid, wonen, economie, welzijn en ruimte. Mét sleutelspelers uit onze gemeente, zoals energievoerders, bewonersorganisaties, woningcorporaties en bedrijfsleven, werken we uiterlijk in 2019, een toekomstgericht energieplan uit met concrete planning naar 2023 en 2030, en perspectief op resultaten op de lange termijn (2050). Het aspect warmte (o.a. vanwege aardgas) krijgt hierin apart aandacht. Dit plan is kwantitatief onderbouwd in concrete doelen én maatregelen per sector. Het plan wordt vertaald in omgevingsbeleid, zodat zowel op energiebesparing als opwekking van duurzame energie een helder uitvoeringspad met ruimtelijke consequenties vastgesteld wordt. In nauwe samenhang met de monitor van het Gelders Energieakkoord, wordt jaarlijks de voortgang breed naar onze gemeenschap gecommuniceerd.

Regionale samenwerking: We werken nauw samen, in onze regio én op Gelders niveau, om onze krachten en uitvoering te bundelen in concrete programma's. We werken een lokaal/regionaal transitie-akkoord uit waarin we onze gezamenlijke ambities, projecten en samenwerking vastleggen. Dat doen we samen met de belangrijkste samenwerkingspartners in de energietransitie. Zo maken we het meest effectief gebruik van elkaars kwaliteit, koploperprojecten en zorgen we ervoor dat projecten met grote ruimtelijke impact, zoals windenergie en zonnevelden in gezamenlijkheid worden uitgevoerd. Gezamenlijk geven we, met het lokaal en regionaal bedrijfsleven en energievoerders, opschaalbare businesscases en energiebesparing en opwekking van duurzame energie vorm. We verbinden ons daarin met het Gelders Energieakkoord die deze kennis bundelt en uitvoering ondersteunt.

Voorbeeldfunctie: De gemeente heeft een voorbeeldfunctie. Dat betekent dat we in onze bedrijfsvoering en in onze aanbestedingen en in onze plannings- en ontwerpinstrumenten concreet aangeven a) wat onze directe én indirecte CO2 emissies zijn, b) hoe we deze emissies op basis van een concreet en tijdsgebonden afspraak reduceren en c) hoe we onze voortgang hierin publiceren en evalueren. Daartoe zal onze gemeente, in samenwerking met de gemeenten in onze regio en Gelderland, de CO2 prestatieladder invoeren die, gecertificeerd, voor alle activiteiten van onze organisatie (inclusief aanbestedingen, zoals bouwwerken en wegen- en groenonderhoud, vervoer, catering) directe en indirecte CO2 emissies in beeld brengen. Met de CO2 voetafdruk van onze organisatie zullen we op basis van een reële CO2 prijs (~100 Euro/ton) een schaduwboekhouding opstellen waarmee we inzicht verkrijgen in de rekening die onze toekomstige generaties voorgelegd krijgen. Ook in ons planningsinstrumentarium, zoals kosten/baten analyses, zullen we inzicht bieden in afwegingen op basis van de werkelijke CO2 prijs. We zullen onze gemeentelijke partners in de energietransitie uit de profit én non-profit sectoren oproepen ons voorbeeld te volgen en in het Gelders Energieakkoord samenwerken aan brede communicatie van voortgang en resultaten. De CO2-boekhouding zullen we transparant en open communiceren en tenminste eenmaal per jaar in de Raad aan de orde stellen.

Communicatie: Onze burgers en bedrijven hebben recht op een eerlijke en heldere communicatie over de grote gevolgen van de energie- en warmtetransitie. De impact zal in elk bedrijf en elk huishouden van onze gemeente voelbaar en tastbaar zijn. Daarom wordt, samen met onze partners, een communicatieplan uitgewerkt waarin de

concrete consequenties, zoals het afsluiten van aardgas, tijdig wordt aangekondigd. Zodat bijvoorbeeld burgers, woningcorporaties, instellingen en bedrijven betrokken én op de hoogte zijn bij de uitvoering. We gaan, met de jeugd van onze gemeente, hier speciaal aandacht aan besteden. Het is hún toekomst. Deel van deze communicatie is het betrekken van onze burgers in de uitvoering van ons gezamenlijk energie- en klimaatbeleid en het actief worden in onze energieke samenleving, bijvoorbeeld door lidmaatschap van onze energiecoöperatie.

Wijken en Bedrijven(terreinen) van de Toekomst: Uiterlijk in 2035 zullen onze woonwijken van het aardgas af zijn en volledig ingesteld zijn op duurzame mobiliteit. Ook onze bedrijven en bedrijventerreinen zullen in die ontwikkeling mee gaan. We sluiten actief aan bij het Gelders programma's van Wijk van de Toekomst en Bedrijven(terreinen) van de Toekomst. In het energieplan is een planning gemaakt van warmteopties voor onze wijken en dorpen. Die is vertaald in een ambitieus wijken-programma waarbij gedurende deze collegeperiode 2 tot 5 wijken (of dorpen) tot een gedragen transitieplan komen en met partners (inclusief de energieloketten) tot een werkplan is gekomen. Daarbij heeft het college expliciet aandacht voor de betaalbaarheid van de energietransitie en de samenwerking met cruciale partners. De bewoner staat centraal! Met het bedrijfsleven, in nauwe samenwerking met de omgevingsdienst, wordt een vergelijkbaar programma vormgegeven. Met expliciet uitwerking van de ketenverantwoordelijkheid van betrokken bedrijven. Ook het aangevoerde materiaal en afgevoerde afval zorgen voor CO2 emissies. Businesscases uit de circulaire economie zijn hierin wezenlijk. Binnen deze collegeperiode zal voor minstens één bedrijventerrein een concreet transitieplan naar CO2-neutraal worden gemaakt.

Onze keynote sprekers Prof. Jan Rotmans (DRIFT) en Mr. Ingrid Thijssen (CEO, Alliander) en wethouders Harriet Tiemens (Nijmegen) en Piet de Klein (Beuningen) onderstreepten het belang van deze adviezen. Professor Derk Loorbach (DRIFT) liet zien dat de uitdaging voor de Gelderse gemeenten enorm is. Hij constateerde, op basis van beschikbare gegevens, dat onze huidige inspanningen nog ruis vormen in de marge van ons dominant economisch en technisch handelen. De komende jaren moet een andere werkelijkheid worden gecreëerd, zodat we op de schaal van onze transitiepaden impact hebben. Dat is een opgave van formaat, zo onderstreepte gedeputeerde Jan Jacob van Dijk in zijn afsluitende woorden. Maar het is niet of we een keuze hebben. Want niemand kan de oren en ogen gesloten houden voor klimaatverandering en hetgeen ons te doen staat..

Met deze boodschap gaan we, samen met onze partners en gericht op alle gemeenten, alle partijen en alle te vormen coalities aan het werk.

Met veel dank aan de ruim 650 deelnemers van onze werkconferentie,

namens het organiserend team,

Thijs de la Court,
algemeen secretaris

Bijlage: De adviezen van de jaarconferentie

Naast deze vijf concrete maatregelen die in elk coalitieplan in Gelderland een plek moeten krijgen is aan de ruim 20 tafels intensief gewerkt aan tips en adviezen die het waard zijn om in de collegeprogramma's terug te komen.

- We faciliteren de *samenwerking* met partners uit de 'energieke samenleving': In de opgave van de energietransitie zijn georganiseerde burgers (energiecoöperatie) en georganiseerde bedrijven absoluut noodzakelijk. We ondersteunen elkaar in die samenwerking en opbouw naar een sterk maatschappelijk middenveld. We vertalen dat ook naar concrete rollen in transitie van wijken en bedrijven(terreinen) en het aandeelhouderschap van burgers (met de energiecoöperatie) in de opwekking van duurzame energie. Zodat bij opschaling maatschappelijk -en financieel rendement ook naar onze lokale samenleving terug vloeit.
- We werken samen met de omgevingsdienst en ons bedrijfsleven een gezamenlijk plan uit om invulling te geven aan de *Wet Milieubeheer* die bedrijven (ook de gemeentelijke organisatie) verplicht om alle energetische maatregelen uit te voeren die zich in vijf jaar terug verdienen. Met onze partners, goed verbonden met regio en het Gelders Energieakkoord, werken we een plan uit die vanuit de 'stok' (handhaving) en de 'wortel' (gezamenlijke scans, financieringsmogelijkheden, communicatie) zorgt voor resultaat. Ook voor maatregelen die verder gaan de Wet Milieubeheer.
- In onze transitieplannen kijken we breed naar de bronnen voor duurzame energie. We werken in dat verband met *integrale planningsmodellen*, zodat we de samenhang van onze keuzen (energiebronnen en besparingsopties, ruimtelijke gevolgen) goed in beeld brengen. Daarbij hebben we aandacht voor álle mogelijkheden, dus ook voor waterkracht en biomassa. Bij die integrale afweging is het belangrijk de belangrijkste actoren, inclusief onze gemeenteraad, nauw te betrekken.
- Met onze woningcorporaties, ook in relatie tot onze prestatieafspraken, hebben we speciale aandacht voor de *huursector* en de inwoners van onze gemeente die veelal de lasten van de energietransitie niet kunnen dragen. We betrekken daarbij de de huurdersverenigingen en verbinden ons gezamenlijk met de regionale samenwerking van de woningcorporaties en het Gelders Energieakkoord. Ons uitgangspunt is de woonlastenbenadering, waarbij de huurders geen stijging van *totale* woonlasten als gevolg van de energietransitie ondervinden. Ons college ziet in de wijktransitie (Wijk van de Toekomst) veel perspectief in gezamenlijke businesscases van huur -en particulier bezit om investeringen collectief te maken en daarmee kostenreductie en kwaliteitsverbetering te verzekeren. Het college zal met de woningcorporatie(s) hierover afspraken maken.
- Waar *warmtenetten* in onze gemeente een rol (kunnen) spelen streven we open en flexibele warmtenetten na waarin onze energiecoöperaties in kunnen (mee)ontwikkelen. In de ontwerpogave worden de energiecoöperaties direct betrokken.
- *Windenergie* en de opgave van *zonneparken* zullen een belangrijke rol spelen in onze gemeente. Daarbij werken we nauw samen met onze burens en plaatsen we de wind- en zonopgave – ook goed inzichtelijk voor onze burgers – in de totale energiemix en transitieopgave, ook op regionaal niveau. Bij de projectontwikkeling en gronduitgave is het uitgangspunt dat onze samenleving (bv via de energiecoöperatie) een meerderheidsbelang krijgt zodat een groot deel van de rendementen naar onze wijken en burgers terug vloeien. De opgave is niet vrijblijvend, maar strak aan onze doelen gebonden. Dat betekent dat we veel aandacht aan goede processen van besluitvorming en maatschappelijke deelname besteden.
- We beseffen dat onze samenleving, ook in haar economie, ruimtelijke inrichting en technologie, voor een enorme transitie staat. Met onze bewoners en bedrijven, in samenwerking met landelijke en provinciale partijen, zal dit college een *toekomstvisie* uitwerken die de ontwikkelingen én gevolgen voor ons handelen op de middellange termijn (2030) in beeld brengt. In deze visie werken we voor de thema's 'gebouwde omgeving', 'mobiliteit' én 'bedrijven(terreinen)' de grote ontwikkelingen uit en vertalen deze naar ruimtelijk beleid, infrastructuur, het nieuwe internet, werkgelegenheid en scholing.
- Ons college scherp het *afvalbeleid* aan, met doelstellingen van de circulaire economie en het energie- en klimaatbeleid als kader. Focus is op hergebruik en het voorkomen van het gebruik van nieuwe grondstoffen. Aanbesteding van de uitvoering van afvalinzameling- en verwerking gebeurt op basis van Social Return on Investment en de CO2 prestatieladder. We werken samen in de regio en schalen onze

oplossingen op zodat deze voor onze burgers goedkoper worden. In de verwerking van GFT richten we ons op het vergisten (groen gas) van de Groente en Fruit fractie en de inzet van de compost van GFT in onze plantsoenen.

- *Opschaalbare businesscases in verduurzaming* van de bestaande bouw krijgen deze collegeperiode specifieke aandacht. Ons college zal met focus op de particulier, de VvE's en de huursector én in regionale en Gelderse samenwerking komen tot voorstellen om bewoners/eigenaren financieel en technisch te ontzorgen via bijvoorbeeld energiedienstenbedrijven. Samen met de provincie nemen we onze verantwoordelijkheid om de voorwaarden van financiering (bv garantstelling), kwaliteitsborging (burgers moeten kunnen rekenen op kwaliteit en kosteneffectieve oplossing op basis van een concreet bestek) en collectieve vormgeving (we zullen onze pionierprojecten moeten bundelen om schaal te maken) te verzekeren.